

Скъпи читатели,

нека да е честита престижната награда, присъдена на нашето списание по време на XVI световна среща на българските медии, която се проведе през месец октомври в България! Да се множат успехите и читателите на медията ни, спомоществователите и ентузиастите, работещи за нейното развитие!

Предпоследното за тази година издание е пълно с интересни новини, а някои материали, за съжаление, останаха за б. брой – понякога 36 страници наистина не стигат.

Подробен разказ за отминалата Световна среща на българските медии зад граница и проблемите, които бяха разисквани, ще прочетете на първите страници на списанието. В рубриката „Огнища на българщината“ ще намерите още: традиционно българско участие в бърненския фестивал „Бабилонфест“ на децата от неделното училище „Св. св. Кирил и Методий“ и на танцов ансамбъл „Пирин“. През 2021 той чества 20 години творческа дейност; начало на учебната година в Неделното ни училище в гр. Бърно; къде бе този път есенната екскурзия на Българското сдружение от южноморавския град. Какво знаем за банатските българи в Румъния, кои са техните огнища в тази страна, къде е седалището им? – отговор на тези въпроси ще намерите в обширния материал, който подготвих въз основа на лични впечатления и с ценната помощ на Петронела Шехаби – една банатска българка от село Брепча. Не пропускайте разказа на д-р Силвия Георгиева, председател на БКПО „Св. св. Кирил и Методий“, за един човек на изкуството, който продължава без колебание да следва пътя си, независимо от тежкото „ковидово“ време. Естествено, ще можете да се насладите на следващите таланти творби, наградени в Международния конкурс „Моят роден глас е...“; да надникнете за мъничко в празника на сдружение „Родолюбие“ от Хоржовице; да разберете как ръководството на Пражкия клуб отбеляза Деня на народните будители и какви са резултатите от поредното дело във връзка с казуса „Български дом“.

За новата пиеса „Под игото – 1894-та“ на режисьора Петринел Гочев и габровската театрална трупа, която се появява по повод 170-ата годишнина от рождението на Иван Вазов – спектакъл, в който театърът среща литературата, докато културата прави история – с много вдъхновение споделя впечатления Анжела Гюрова.

Посещавали ли сте някога каменния комплекс „Лобитите камъни“? – аз не съм, но прочетеното за него ме заинтригува до такава степен, че реших да го включа в рубриката „Dotkněte se Bulharska“, за да могат и чешките ни приятели да се докоснат до този феномен, който няма аналог в света.

В този брой Ви срещаме с една интересна писателка – наша сънародничка, живееща в Испания. Наближават светли празници – сигурна съм, че разказът „Нощта на Рождество“ на Диана Христова дълбоко ще Ви развълнува.

Желяя Ви приятно четене!

Камелия Илиева, главен редактор

XVI световна среща на българските медии – списание „Роден глас“ с престижна награда

Медийният форум се проведе в България в периода 17–18 октомври в Рилския манастир и в Кюстендил. В рамките на събитието бе връчена и традиционната годишна награда на Национален дарителски фонд „13 века България“ за Принос в разпространението на българската култура от българоезична медия в чужбина. Осмият носител на престижната награда стана списание „Роден глас“ – Чехия. Отличието бе връчено от г-жа Слава Иванова, изпълнителен директор на Фонда, на г-жа Камелия Илиева, главен редактор на медията. „Нека светлината в картините на Майстора да озарява Вашия път, да дава смисъл и посока на помислите Ви“, пожела г-жа Иванова на наградената медия. Камелия Илиева благодари за наградата, посочвайки, че тази година сп. „Роден глас“ чества 50 години и изтъкна, че приема тази награда „като признание за тези, които някога, през лятото на 1971 г. – в някогашна Чехословакия – Братислава, са проправили пътеките, за да можем ние днес уверено да вървим по пътя на съхраняването на националната идентичност на българите в Чехия“. Генералният директор на БТА Кирил Вълчев допълни, „че тази награда е пример, че ние, българите, ценим традициите си, където и да сме по света“.

Официалното откриване на XVI-ата световна среща на българските медии се състоя в Иконната галерия на Рилската света обител в присъствието на Негово величество Симеон Втори, представители на служебното правителство: министърът на външните работи Светлан Стоев, министърът на образованието и науката Николай Денков; кметът на Кюстендил Петър Паунов, Неврокопският митрополит Серафим и епископ Евлогий – игумен на манастира, който прочете послание от българския патриарх Неофит до участниците. Сред официалните гости бяха още г-жа Снежана Йовева-Димитрова, директор на Държавния културен институт към министъра на външните работи на РБ и г-жа Милена Димитрова, сътрудник на Вицепрезидента Илияна Йотова.

Новият генерален директор на БТА, г-н Кирил Вълчев, приветства участниците и гостите с думите: „След пропуснатата година заради Covid-19, от който си отиде и инициаторът на Световните срещи на българските медии Максим Минчев, се завръщаме у дома – в Рилския манастир, където в сърцето на Рила „световните злини, тревоги са далеч“, както пише Иван Вазов, чиято 100-годишнина от смъртта също отбелязваме през 2021. Събираме се в навечерието на празника на Свети Йоан Рилски – покровителят на българския народ в основаната от него Света обител, която е и книжовно средище, пазещо ръкописи като глаголическите листове от X век и старопечатни книги до течения на първите български вестници от Възраждането“. (...) Ще говорим за истината като съответствие на словото с фактите в действителността – противоположното на лъжата във фалшивите новини. Но и за невидимата абсолютна истина, за която християните често намираме мисъл през дните на пандемията. (...) Ще обсъждаме и как медиите да не изкривяваме истината заради властта и да се пазим от това да се харесваме на властите по съвета на Свети Йоан: „Не търсете също

Негово величество цар Симеон Втори открива XVI-ата световна среща на българските медии

„Надеждата в медиите“ – водещият П. Галев представя пред аудиторията сп. „Роден глас“

„Изборът в медиите“ бе темата на последния панел на тазгодишната медийна среща

да бъдете познани и обичани от земните царе и князе, нито се надявайте на тях“. Време е да потърсим именно това – покаяние, умоление и духовно съвършенство. Предишните петнайсет Световни срещи в повечето от случаите бяха в градове и държави, които са тържество на материалните постижения на човека. XVI-ата среща правим на разкошно за душата място, защото настоящата пандемия ни напомни за нуждата от смирение и разбиране, че не сме всеилни, а човек, колкото и самонадеян да е, не може да сложи преграда пред Бог. (...) Тук се събираме най-говорещите в обителта на тишината и безмълвието, както пише Св. Иван Рилски и може би това е добър знак да потърсим мярата кога трябва да замълчим, залети от информация и да потърсим мъдрост в съвета на цар Симеон Втори към новите депутати от правителството на Симеон Сакскобурготски, който им каза „да бъдат господари на мълчанието, а не на празнодумието.“ Тази среща провеждаме 20 години след началото на кабинета „Сакскобурготски“, когато беше подписан договорът на България за членство в ЕС, символ на българското единомислие и единодушие, за което говори Свети Иван Рилски“, отбеляза Кирил Вълчев. Той не пропусна да спомене, че по време на същото правителство се проведе и Първата световна среща на българските медии и беше подписан Етичният кодекс на българските медии. „Именно колко е важна етиката в журналистиката не трябва да забравяме при обсъжданията тук в Рилския манастир“, подчерта г-н Вълчев.

В медийната среща взеха участие 27 журналисти от 17 държави, като по-голямата част присъстваха лично при спазване на всички противоепидемиологични изисквания, двама колеги се включиха в дискусиите онлайн. Официално начало на медийния форум постави цар Симеон Втори, който бе посрещнат с голям интерес още с появяването му в двора на манастира. След като отговори на журналистическите въпроси и се ръкува с хората, които открито изразяваха радостта си да

го видят, Негово величество влезе в централния манастирски храм, за да поднесе цветя и се поклонил пред гроба на своя баща цар Борис Трети. В приветственото си слово Симеон Втори пожела на участниците „работа и успех във всяко начинание“. Той припомни, че първата медийна среща е била иницирана от предишния генерален директор на БТА Максим Минчев, който почина миналата година, и отбеляза, че го помни с добро, най-вече заради неговия позитивизъм. Цар Симеон Втори обърна внимание на три думи, започващи с „о“, които според него са особено важни: обител, обективност и отечество. Той посочи, че Рилската света обител, която е свързана от ранното му детство с добри и тъжни спомени, винаги е била в сърцето му и затова се радва, че БТА е намерила най-точното място за истината в този манастир.

Другото „о“ е обективността. „Мисля, че е ненужно да наблягам на нея пред вас, които сте професионалисти, които сте връзката с чужбина и нашата Родина“, отбеляза цар Симеон Втори. „И последното „о“, което, разбира се, за мен лично е най-важното, това е Отецеството“, сподели цар Симеон Втори. „Може би, защото аз съм живял прокуден толкова години, гледах към това Отечество с още по-голяма любов, посочи той. И добави, че след това се е завърнал, за да допринесе с още, а не само с това, което се е опитал да направи по време на дългите му години изгнание“. Игуменът на Рилския манастир, епископ Евлогий прочете послание от българския патриарх до участниците, в което той ги съветва: „Бъдете докрай верни на истината и нека тя винаги да бъде вашият избор, защото само истината е тази, която ни прави действително свободни в нашия свят на объркани духовни ориентири и невярно подредени ценности.“

„Световната среща на българските медии е форум, който през годините без съмнение доказва своята жизнеспособност като платформа за обмен на информация, на медиен опит, но също така и като средище, което поддържа жива връзката на България с българските общности

по света“, каза министърът на външните работи Светлан Стоев по време на откриването на събитието. „Бих искал да поздравя организаторите за избора на Рилския манастир, защото българската духовност, образование и нашият морал е дълбоко вкоренен в християнските традиции, и е това, което ни прави българи по света“, каза по време на откриването на форума министърът на образованието Николай Денков. Той посочи, че с 375-те български неделни училища в 43 държави на пет континента, Министерството на образованието и науката е може би най-развитата институция, която поддържа българския дух днес навсякъде по света.

Веднага след официалното откриване, започна първият панел „Вратата в медиите“. В него участваха журналистът Георги Милков, водещ на панела, богословът и бивш директор на дирекция „Вероизповедания“ на Министерския съвет проф. Иван Желев, проф. Георги Каприев – философ, Димитър Ганчев – ръководител на българската програма на радио „Ватикана“ и Евгени Веселинов – главен редактор на BulgariCA, САЩ. Проф. Желев изтъкна взаимната отговорност на църквата и светските медии: „Днес образователната и социалната мисия на църквата я насърчават тя да си сътрудничи със светските медии, които имат възможността да предадат посланието ѝ до най-разнообразните слоеве на обществото“.

След приключването на първия панел, участниците в Медийната среща имаха възможност да се насладят на уникалните съкровища на Рилската света обител чрез посещения на Църковно-историческия музей, включващ колекция от експонати, свързани с историята на манастира от създаването му от неговия основател Св. Йоан Рилски до края на XIX в. Тук могат да се видят образци на църковното изкуство – стенописи, икони, църковна утвар, богослужбени одежди, напрестолни кръстове, ръкописни и старопечатни книги, шампи и др. Не по-малко интересна за всички бе манастирската библиотека. Желаетелите имаха възможност да участват в ежедневната следо-

бедна църковна служба, а след това всички потеглиха към Кюстендил, където на следващия ден медийният форум продължи с изключително нагледна програма.

На 18 октомври, на празниците на Св. Лука – лекар и иконописец и на Св. великомъченица Злата Мъгленска – духовен покровител и небесен застъпник на българките, живеещи в чужбина, вторият ден от Медийната среща протече изцяло в кюстендилската художествена галерия, носеща името на големия български художник Владимир Димитров-Майстора. В началото на деня генералният директор на БТА Кирил Вълчев и кметът на Кюстендил Петър Паунов подписаха договор за сътрудничество за съвместно отразяване на 140-ата годишнина от рождението на Владимир Димитров-Майстора, която ще бъде отбелязана през 2022 г.

Веднага след това участниците в Медийната среща се отправиха към недостроената част на кюстендилската галерия, където бе тържествено открита изложбата „Чудотворни икони и свети мощи на Балканите“, дело на Държавния културен институт към министъра на външните работи. На събитието присъстваше директорът на Института г-жа Снежана Йочева-Димитрова, кметът на Кюстендил и доц. д-р Валентин Господинов, директор на Галерията. Изборът на мястото бе символично с надежда, че ще се намерят средства за довършването на културния обект.

„Надеждата в медиите“ бе темата на втория панел, чийто водещ бе Петър Галев, оперативен директор на здравната платформа CredoWeb. Според него медиите са се оказали неподготвени за отразяване на темата „COVID“. Той отбеляза, че надеждата в медиите е свързана с няколко фактора: на първо място точната и вярно поднесена информация на хората и на второ: познанията на журналистите. В панела взеха участие доц. Георги Лозанов – културолог и медиен експерт, проф. Коста Костов – национален консултант по белодробни болести към НЗОК и гл. редактор на сп. „INSPIRO“, Бранислава Бобанац – журналист от Кипър и Камелия Илиева, гл. редактор на

сп. „Роден глас“, Чехия. Петър Галев представи участниците, като обърна специално внимание на „Роден глас“, впечатлен от неговата визия и съдържание. „Мисля, че медиите в Чехия успяха да постигнат нещо изключително важно – да убедят обществото, че ваксинацията е единственият начин за справяне с пандемията“, каза Камелия Илиева. Тя подчерта, че към настоящия момент около 60 процента от населението там е имунизирано. Г-жа Илиева отбеляза, че „Роден глас“ в Чехия, който излиза с още едно българско издание, е специфично списание, защото се издава на два месеца, шест пъти годишно и не може да отрази всички злободневни проблеми. К. Илиева подчерта, че през миналата година, по време на пандемията, е имало период, в който не е имало никакви надеждни източници на информация, поради липсата на културен живот и отменени събития. „Световните срещи на българските медии ни дадоха възможност да се запознаем с много хора, с които станахме приятели, поддържаме връзка и си разменяме информация. Благодарение на това успяхме да направим един пъзел, за да отразим това, което се случва в нашите страни и общности“. Преди да търсим надеждата, трябва да търсим красотата, а тя е в българското слово, във възможността нашите сънародници да четат едно списание на добър книжовен език, каза още главният редактор на сп. „Роден глас“.

„Медиите не трябва да дават надежда като самоцел. Медията трябва да е надежда. Ако медията е надеждна, тя може да помогне на хората да се справят с проблемите в живота. От качеството на медиите буквално зависи какво ще се случи.“ – това бе становището на доц. Георги Лозанов.

Участниците в XVI-ата световна среща на българските медии си спомниха с кратък филм за предишния генерален директор на Българската телеграфна агенция Максим Минчев, получиха и брой от списание ЛИК, посветено на покойния М. Минчев. Филмът представя някои от най-значимите събития, организирани от него, сред които I-ата световна среща

на българските медии през 2005 г. и Шестият световен конгрес на информационните агенции през 2019 г.

„Един от терените, на който добрите и честни журналисти можем да победим лъжата, е езикът, чрез битката на разказа“, каза по време на дискусиата в третия панел „Лъжата в медиите“ Ралица Ковачева, гл. редактор на Factcheck.bg. Тя посочи, че на базата на направено изследване, много често героите в съобщенията на водещите новинари в момента е неодоушено лице – вирусът, броят, случаите. „Свикнахме да говорим за хората като статистика. Това показва колко е важно журналистите да се научат да разказват“.

„Езикът на фалшивите новини и на полуистините, особено в социалните мрежи, е далеч по-беден от езика на истинската журналистика. Анализирането на използвания език е един от методите за разкриване на фейк нюз, които според специалистите са най-малко седем вида“, това коментира дългогодишният журналист Йосиф Давидов, редактор на вестник „Нова дума“, Испания, който се включи в срещата онлайн. По този начин взе участие и Мариана Христова, редактор на EuroChicago. „Най-добрата лъжа е полуистина, когато казваш нещо вярно и нещо невярно едновременно“ – според нея начин да се манипулира публиката е и информацията, която не се съобщава, а това са отдавна изпитани методи за публикуване на неистини и неточности. „Доверието в медиите не се печели с пропаганда, всяко време има своята политическа коректност, която е линията на най-ниското съпротивление“, подчерта М. Христова. „Лъжата в медиите не идва от самите медии, смята проф. Боян Знеполски, ръководител на катедра „Социология“ във Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. С изобретяването на интернет и големите бази данни, информацията надскочи всяка възможност да бъде верифицирана, и това е първият очевиден източник на фалшиви новини“, допълни той.

Последният панел на медийната среща бе на тема „Изборът в меди-

Традиционната снимка за спомен – този път в кюстендилската художествена галерия

Пред сияйните картини на Майстора

Александър Димитров представя изложбата „Босилеград в цветове“

ите“. Водещ бе известният журналист Бойко Василев, участваха проф. Петър Стоянович, историк от БАН, Доника Ризова, комуникационен директор на сдружение за модерна търговия и журналистът и ръководител на „Ethnique media“ Борислав Николов. Според Бойко Василев, темите са две и опират до голямата тема за взаимодействието между право и журналистика; втората важна тема е право и медии в бизнеса, смята Василев. „Българските медии никога не са имали възможност за избор, може би теоретично да са имали право. През цялото време българските медии никога не са управлявали процесите, а са ги отразявали – дали раболепно, дали много храбро“, бе мнението на проф. Петър Стоянович. „Още българското Възраждане започва с избора дали да го има или да го няма, като мнозина не разбират смисъла на това Възраждане“, добави историкът. Според него „медиите са се оказали вторични спрямо процесите, които се развиват, защото ние имаме единствено и само медии, които следват парите на съответната велика сила, в която ние в момента сме инвестирани“.

Б. Николов изрази становище, че българските медии в чужбина са независими и не са политически обвързани. Проблем за тези медии е обаче слабият интерес от страна на рекламодателите. „Защо компаниите, добрият пример и добрите неща, които правят за служителите, за бизнеса и икономиката много често са невидими за медиите“, зададе въпрос Доника Ризова.

Много съществено събитие по време на срещата бе представянето на идеята за създаване на Сдружение на българските медии в чужбина. Неин инициатор е генералният директор на БТА Кирил Вълчев, който подробно разкри намеренията си пред участниците във форума. Още в първия ден на срещата, на българските журналисти зад граница бе раздаден договор, за да имат време да прочетат и осмислят идеята. Подписаните договора трябва да отговорят на следните шест критерия: да разпространява информация, предназначена за българите по

Една от ценните старобългарски книги, съхранявани в манастирската библиотека

Част от уникалните съкровища на Рилската света обител, експонирани в Църковно-историческия музей

Генералният директор на БТА Кирил Вълчев приветства участниците в Медийната среща в Иконната галерия

Иконната галерия на Рилския манастир е осветена и официално открита през април 2012 г., след като дълго време е затворена заради ремонти и реставрационни дейности на залата и експонатите. Представени са 80, избрани от фонда на музея, икони от най-известните иконописни школи на България, редом с 28 портрета на игумените на обителта за времето от 1860 до 2005 г. Сред най-ценните икони са две от XVIII век на основателя на Самоковската иконописна школа Христо Димитров, а също и няколко икони от параклиса „Преображение Господне“ в Хрельовата кула. На западната стена са разположени т. нар. „златни икони“ от храма „Успение Богородично“ при метоха „Пчелино“, рисувани през 1789 г. Китир на тези икони е рилският монах Игнатий. На източната стена са иконите на Никола Доспевски от Самоковската школа, използвани като празнични икони в централния манастирски храм.

На втория ред, над иконите, са подредени игуменските портрети, които започват с патриарха на българските учители и книжовници йеромонах Неофит Рилски. Той е игумен в годините 1860–1864, като е избран на мястото на починалия дългогодишен игумен Йосиф. В по-голямата си част портретите са рисувани от рилския монах Методий в периода 1931–1933 г.

света; да осигурява достъп до съдържание, не само в блогове и социални мрежи; да разпространява системно съдържание, например четири пъти в годината да излиза печатното издание или, ако е сайт, поне веднъж в месеца да има нова информация; да се спазва Етичния кодекс на българските медии; да са ясни собствениците и да е изразено съгласие с условията на договора. Като допълнение – БТА направи платформа, на която всеки месец всяка медия, участваща в договора, ще трябва да изпраща една информация какво се случва в тази българска общност. По този начин ще се създаде връзка между българските общности зад граница с България и между тях.

Красив финал на XVI-ата световна среща на българските медии бе изложбата „Босилеград в цветове“, показваща картини на творци от три държави в художествената галерия в Кюстендил. Експозицията е резултат от едноименен пленер, събрал седемнадесет художници от България, Сърбия и Република Северна Македония, за да разкажат с четка и платно за Босилеград. Идеята за пленера се е зародила преди година, но поради ковид пандемията и ограниченията, свързани с нея, тя е реализирана едва това лято, разказа Александър Димитров, който е председател на сдружение „ГЛАС“ и инициатор на пленера. Официален гост на неговото закриване в Босилеград е бил генералният директор на БТА Кирил Вълчев, както и директорът на Художествената галерия „Владимир Димитров-Майстора“ – Валентин Господинов. Тогава се заражда идеята изложбата да бъде показана в Кюстендил в рамките на XVI-ата световна среща на българските медии.

Световната среща на българските медии се проведе в партньорство с Рилската света обител, Община Кюстендил, Национален дарителски фонд „13 века България“, Държавен културен институт към министъра на външните работи, студентско читалище „Свети Климент Охридски“, сдружение ГЛАС – Босилеград, България Ер, Сдружение за модерна търговия, Пощенска банка, EasyPay. ♦